

זוגות בתהליך הגירושין בראשית ההתקשרות

ד"ר רiki פינצי¹, ד"ר אורנה כהן², ד"ר יונתן כהן³

תיאורית ההתקשרות מהויה מסגרת תיאורטית כללית להבנת האירוגון של יחסים בין-אישיים לאורך מעל-החיים, והמודדות עם מצב פרידה בפרט. בעורთ המיוון לארכעה סגנון התקשרות, לפי גישתה של ברטולמיואו, נסביר את הדינמיקה של שבעה טיפוסי זוגות בהליך גירושין. מתרחנו במאמר להראות כיצד השילוב בין הסגנונות השונים של בני- הזוג עשוי להשפיע על החלטה להתגרש, אווורת הגירושין, תקשורת בין בני- הזוג והורות משותפת. נתיחס לאופן בו סגנונות ההתקשרות עשויים להשפיע על יכולתם של זוגות אלה להפיק תוצאה מייעוץ, ולסייע בניבוי תפקודם החוויי במהלך הגירושין ולאחריהם.

לאור ההכרה הרווחת בחשיבות גורמים אישיותיים בהתמודדות עם הסתగות, בכלל, והסתגלות לגירושין, בפרט (1).

במאמר זה, נבחן כיצד סגנון ההתקשרות מספק לנו תובנות נוספים לדינמיקה של אופניות היחסים הבין-אישיים בין בני- הזוג בתהליך הגירושין. מתוך שתי מטרות: הראשונה, הרחבת ההבנה לגבי ההבדלים בין פרטי המאפיינים בסגנונות ההתקשרות שונים בהתמודדות עם הפרידה, יחסיים עם בני- הזוג לשעבר והורות המשותפת. השנייה, סיוע למטפלים בזוגות השירותים מעבר לגירושין בזיהוי תהליכי תוך-נפשיים העומדים מאחוריו אינטראקציות גירושין ותനון התרבותיות דיפרנציאליות לטיפוסים השונים של בני-זוג מתגרשים וילדיהם. בחרנו בתיאורית ההתקשרות (attachment) מסוימת שהיא עוסקת בתפקיד דפוסי ההתקשרות בעיצוב, שימוש ופירוק יחסים בין-אישיים (3, 4).

תיאורית ההתקשרות ודפוסי התקשרות

תיאורית ההתקשרות של בולבי (5, 6) תרמה רבות בעשור האחרון להבנת תהליכי אישיותיים והבדלים בין-אישיים בבריאות. תיאוריה התפתחותית זו מתמקדת בקשרים רגשיים שמתהווים בין הפעוט لأنשיים המשמעתיים שמתפלים בו. דפוסי ההתקשרות מתגבשים מהתוך התנסויות הילד עם אמו (או המטפל העיקרי), שהן הבסיס להבדלים בין-אישיים בדפוסי ההתקשרות. הן מופנות

לירושין הוא תהליך מתחמץ, ראשיתו בתחושת מצוקה וחוסר שביעות-רצון בנישואין, וסימונו, בקבלת והסתגלות לפרידה (1). התהליך מאופיין בלחיצים כלכליים, חברתיים ומעל לכל רגשים (1). מבין הקשיים הרבים, הפרידה נחשכת לגורם יוצר החלץ העיקרי (1, 2). פירוק היחסים הוא חוויה מכאה, שלרוב מעלה רגשות עזים ואף סותרים: חששות עצם, אשמה, בלבול ודיכאון, הצד תחושת הקלה (2). בני-זוג שנפרדים עשויים לחוש זה בהיעדרה של זו, להיטרד במחשבות זו על זו (3), לחוות עצב, ריקנות ובידיות (2, 3). הצורך ביצירת זהות נפרדת, עצמאית, כחלופה לא- אשתו של... או "בעלה של...", מעיצים את החלץ בפרידה (1).

הספרות המחקרית עוסקת בהבדלים בין אנשים באופן ההתמודדות עם פרידה והסתגלות לגירושין. נקרו משתנים דמוגרפיים (כגון מגדר כלכלי, השכלה, מספר ילדים) כמו גם משתנים הקשורים לגירושין (כגון מספר سنوات נישואין, מילוי את הגירושין, פניה להלכי יRiboth או להלכי גירושין (1). בולטת בהיעדרותה ספרות מחקרית בנושא הקשר בין אישיות בני- הזוג לאופן פרידתם. חסר זה בולט במיוחד

¹ ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן

² ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל — אוניברסיטה ת"א.

³ המרכז לעורך משפחתי והסורי גירושין בהסכם, ת"א.

⁴ מרפאת ילדים ונוער, המרכז לביריאות הנפש גהה.

מילוט מפתח: גירושין, התקשרות, יעוץ בירושין.

להבנת הבדלים בין-אישיים בקוגניציות, רגשות והתנהגויות בקשרים קרובים ורומנטיים, וכן כחומרה להסביר השונות של מאפיינים אישיותיים שונים (לסקירה, ראה 10). תרומה חשובה לתיאוריה תרמה ברטולומיאו (11, 12, 13). בהתאם לנתחו הקונספטואלי של בולבי של 'צגמי העבודה הפנימית' של העצמי ושל האחרים, היא שרטטה ארבעה טיפוסי סגנוןות של התקשרות בבגרות:

- בטוח,
- מוטרד (preoccupied)
- מפוחד
- וmbטל (dismissing).

שני הסגנוןות הראשוניים הם שווים ערך לסגנוןות שהוגדרו על-ידי חזן ושיבידר (9) כדפוס הבטוח והחרוד/אמביואלנטי (12). לפרט המאופיין בסגנון הבטווח, מודלים חיוביים של העצמי ושל אחרים: העצמי נחשב כראוי לאהבה ולתמיכה, האחרים כזמינים וכראויים לאמון. לפרט המאופיין בסגנון המוטרד, עורך עצמי נזוק והערכה גבואה של אחרים. ברטולומיאו (11) הבחינה בין שני סוגים של פרטיטים בעלי סגנון נמנע: אלה אשר סובגו בהתאם ל'חזן ושיבידר' (9) כמנועים מאינטימיות בשל פחד מדהייה שנקראו על-ידה 'מפוחדים', ואלה אשר סובגו 'כ'mbטלים'. לפרט המאופיין בסגנון המבטל, הערכה עצמית גבואה והערכה נמוכה של אחרים. לבסוף, לפרט המאופיין בסגנון המפוחד, תפיסת שלילית של השניים: העצמי נתפס כלל ראיו לאהבה, האחרים כדוחים (11, 12, 13).

ארבעת סגנוןות ההתקשרות והקשר ביניהם לבין הייחסים שיוצר האדם, הן בתחום המשפחה והן עם חבריו, נתמכים במייצאים מחקר מפורט ומתוכנן היטב של ברטולומיאו והורוביין (13), כמורגס במחקרים אחרים (15, 16, 17).

נושא הרציפות והיציבות של סגנוןות ההתקשרות המוקדמים מהו זה מוקד למחולקת מתמשכת. גם הטיעונים התיאורתיים וגם הממצאים האמפיריים תומכים בהשערה שקלסיפיקציית התקשרות זו יציבות לאורך פרקי זמן מסוימים באופןן (17). מחקרים שעשו שימוש בטקסונומיות בקשרים שונים (12). מחקרים אלו מցוון רחב של חזן ושיבידר ושל ברטולומיאו מצאו מיגון אחד מסגנוןות ההתקשרות של מבוגרים. להלן נציג את הממצאים העיקריים ממחקרים אלה.

אנשים המאופיינים בסגנון התקשרות בטוח הם אלה שבדרך כלל וכן לדמיות מטפלות שטיפקו את צורכייהם ברגישה ובקביעות. 'הבסיס הבטווח' שהפנימו בילדות אפשר להם לאוזן בין אינטימיות לאוטונומיה, היפרדוות והתחברות (18, 19, 20). הם תופסים עצם כראויים לחיבה

* בהתאם לראיון המוגנה של מין וחב' (14), המתרכחים מיחסים קרובים, נקרו על-ידה 'mbטלים'.

'מודלים' עבודה פנימית (internal working models) הכוללים ייצוגים פנימיים של אחרים ושל העצמי ומוכלים למערכות יחסים חדשות. ייצוגים אלה מובוסים על מידת הנגישות והtaguba לצורכי הפעוט מצד המטפל בן. האחרים יכולים להיות מייצגים כמגיבים ורגשים, דוחים או לא עקביים. העצמי יכול להיות מייצג כבעל ערך וראיו לאהבה, או כחסר-ערך ובلتוי ראיו לאהבה.

בולבי (6) הצעיר כי דגמי עבודה פנימיים אלה הם אבני הבנייה של סגנון ההתקשרות של הפרט – דגמים יציבים של קוגניציות, רגשות והתנהגויות של הפרט בתחום מערכות יחסים.

"הפרט מאorgan ומטמיע את התנהגות ההתקשרות בתחום אישיותו בדרך השוא הופכת לדפוס הקשיים הרגשיים לאווך החים" (6). על בסיס הנחותיו התיאורטיביות של בולבי, חקרו איננסוורת וחב' (7) הבדלים בין-אישיים בתגובהות תינוקות על פרידה ומפגש מחדש עם האם, והגדירו שלושה סגנוןות התקשרות א-טיפוסיים: בטוח, נמנע, חרוד/אמביואלנטי. תינוקות בעלי דפוס בטוח הם בעלי ציפיות חיוביות לגבי זמינותה של האם. הם מגיבים במחאה בעת הפרידה מהאם ומהפשים את קירבתה לאחר הפרידה. תינוקות בעלי דפוס נמנע תופסים את האם כפחות זמינה ומרוחקים ממנה באופן פעיל לאחר הפרידה. תינוקות בעלי סגנון חרוד/אמביואלנטי תופסים את הדמות המטפלת כפחות זמינה ומגיבים ביאוש, כעס וחרדה בעת הפרידה. תינוקות בעלי דפוס יחודי. הינו בשיום האחרונות על אפשרות קיום של דפוס התקשרות נוספת: דפוס לא-יבטווח, לא-מאorgan (8). אך התינוקות עליהם הם מציגים סימנים מובלבלים של הימנוות וחדרה אמביואלנטית, ולא דפוס יחודי.

לנבי כארבע-עשרה שנים הינו חזן ושיבידר (9) כי תיאורית ההתקשרות של בולבי והטיפולוגיה של איננסוורת עשויות להיות ולבנטיות להבנת התקשרויות בבוגרים. הם פיתחו כל-כך מiore בזורה הצליחו להבחן בין שלושה דפוסים של חווית אהבה רומנטית אצל מבוגרים. הסגנון הבטווח הוגדר על-ידי חוסר ביטחון הדידית ועל-ידי ביטחון בתגובהות الآخر. הסגנון הנמנע הוגדר על-ידי חוסר ביטחון בכוננות הטובות של الآخر, העדפת מרחק פיסי ורגשי מהآخر ורתיעה מלסתמן עליון.

הsegnon החרד/אמביואלנטי הוגדר על-ידי חוסר ביטחון בתגובהות الآخر, תשוקה עזה לקירבה וקשרים בעלי מאפיינים סימביוטיים, פחד מדהייה ורגשות מנוגדים כלפי الآخر. בעוד אנשים בטעות תופסים את الآخر כ'ביס' בטוח' (5), לנשים נמנעים וחרודים/אמביואלנטיים יש ספקות לגבי כוונות الآخر ותגובהתו בעת מצוקה.

הטיפולוגיה המשולשת של סגנון ההתקשרות בבוגרים זכתה בתמיכה במחקריהם ובכיסים ונמצאה לרבעת במיווד. "

שליהם ומערכות העצמי היחובי על חשבון אינטימיות. כך, הם מיהיחסים ערך רב לעצמאותם והסתמכותם על עצם בלבד (16), ותופסים עצם כמי שאינו נזקקים ליחסי קרובות (27, 22, 15). בורזמן, דימויים-העצמי היחובי שביר. כדי להחזיק בו, הם נוקטים במנגנון הגנה של הכחשת צורכי ההתקשות, חוסמים תחרשות שיכלות לעדרר את ערך-העצמי ומעוותים מידע (12). הם נוטים להיות תחרותיים, אוטוקרטיים, מופנים, קריבים ומרוחקים (28). הם אינם מעוניינים ואניינטימיים במשוב מבני-זוגם וחשים שבבני-זוגם אינם מכיריהם אותן באמת (27). במצבי קונפליקט, נטייתם אינה לשמר ולשקם מערכות-יחסים (22).

התקשות בברחות וגירושין

בשנות הד-80 המאוחרות, חזן ושיבר (3) העמיקו את מחקריהם על אהבה רומנטית כתהליכי התקשות שבאמצעות מתגברים קשיים רגשיים. מיצאים אמפיריים מאוחרים יותר הציבו על סגןון התקשות כגורם המרכזי בבחירה האהוב (12, 19). נמצא שבבני-זוג נבחרים או מוחזקים לעיתים קרובות על-פי נטייתם לחזק יי-צוגי התקשות (29) גם אם יוצגים אלה שליליים (30). מיצאים מצבעים גם על קשר בין סגןון התקשות, אופי יחס הניוואין ושביעות-הרצון מהם (20). בשלבי שנות ה-70 הגיעו לראשונה את דפוסי ההתקשות להבנת גושא הגירושין, כאשר חוקרים בתחום הגירושין אימצו את התפיסה של בולבי (5), לפיה ההתקשות הראשונית של הפעוט לאמו מהווה מטאפורה לייחסים בין בני-זוג שנפרדו. וייס (2), ספניר וקסטו (31) וקייטסון (32), כולם הסבירו את האמביו-אלנטיות המתמשכת ואת המחשבות הטורידניות על בני-הזוג הקודמים, הרוחחים אצל גrownups, כנובעים מסבל, מאiomiy פרידיה והתפוגנות חbilli ההתקשות. מספר מחקרים בשנות ה-90-90 בחנו מקרוב את הקשר בין סגןון התקשות להתנהגות במהלך הגירושין ולאחיהם. במאמר תיאורתי, קישר טודורסקי (33) כל אחד מטיפוסי התקשות ההורית לאחר הגירושין כפי שהוגדרו על ידי אהרון ורוג'רס (34), לארבעת דפוסי ההתקשות של מין (8) (אוטונומי/בוח, מוטרד/חרד-אמביו-אלנטי, מבטל/מנע ולא מארגן-לא פתור). מחקר אמפירי שנערך לאחרונה (4) בחן את הקשר בין סגןון התקשות ובריאות נשנית של מתגרשים. נמצא שסגןון ההתקשות הבתו מיתן את התגובה הרגשית של האדם לגירושין והוא קשור מובהק בין לבין הערכת המשבר והתמודדות עמו; לעומת זאת, פרטיטים שאופינו בסגנון ההתקשות הנמנע והחרד/אמביו-אלנטי דיווחו על רמות גבוזות יותר של דחק עקב הגירושין.

המאמר הנוכחי צועד צעד נוסף. הוא מתחבס על הדעת הנוצר על השפעת סגןון ההתקשות האישית על יחסם זוגים, ומציג כי האינטראקציה בין סגנון ההתקשות של בני-הזוג עשויה להשפיע על דינמיקת הגירושין.

ולאהבה ואינם זוקקים להרבה אישורים חיזוניים (21). הם בוטחים באחרים ומוסgalים לשתחף ברגשיהם ולבקש עזרה (22, 19, 3). על-פי רוב, יש להם מיזמיות תקשורת טובות (24, 23). הם מסוגלים לתוכל (לעשות אינטגרציה) וgeshot סותרים, לוסת רגשות שליליים ולפתח קונפליקטים באופן ובונת ותוך שיתוף פעולה (23, 25). במצבי משבר, הם נוקטים באסטרטגיות התמודדות מועלות (4).

אנשים המאופיינים בסגןון התקשות מוטרד או חרד/אמביואלנטי בדרך כלל לא זכו לטיפול עקבי בילדותם. לעיתים, המטפלים הגיבו כלפים כפיהם בחום ורגשות ולעתיים, בהתעלמות או בהזנחה (26). הם נוטים להגשים בחשיבות נושאים של התקשות: קירבה, אינטימיות ומעורבות, עד לטשטוש גבולות בין-אישים. הם נוטים לסבול מחרדה, טפקות-פנים, מחשבות אובססיביות ודאגה טורנדנית ביחס לביצחון הרוגשי ביחסים (18). היפרדות ואוטונומיה מיAIMיות עליהם ולהם פחד עמוק מנטישה (18, 19). ביחסים זוגיים, פרטיטים אלה טובעניים, חולתיים, נחלים וקנאים. לעיתים קרובות, הם תופסים את בני-הזוג כמו שאינו מוכן להתחייב, כמתעם, למ מערכת-יחסים (9, 22).

אנשים המאופיינים בסגןון התקשות הנמנע — מפוחד חוץ דחיה ועוינות מתmeshות מצד ההורם, ולמדו מתוך פחדיהם להימנע מkonflikteים (11). להם כמיהה לקשר בין-איש ולאינטימיות, וברזמנית הם אינם בוטחים באתרים ופוחדים מדחיה (13, 27). על מנת להימנע ממצבי דחיה הם ימנעו מסיטואציות חברתיות ואינטראקציות בין-אישיות שעלוות, לאור תפיסתם את الآחרים, לחשוף אותם שוב לדחיה (15). חרדתם מדחיה, מחד, וצורך ההתקשות שלהם ותളותם בקבלת מכך האחרים לאישור-עצמם,マイידך (12, 27), גורמים להם להיטלט בין תלות והיצמדות לבין הדמנעות משיתוף ואנטימיות (28). הם מודוחים על תחששות ניכור כלפי בני-הזוג (27) ומתחאים כפחות אסטרטיכים וכמורפונים (13). כחותאה מכך, מתאיפינים יחסיהם הבין-אישים בקור ופאסיביות (12), וכשותהערדים קונפליקטים בניוואין, נוטים לנוקט באסטרטגיות הרסניות ובאלימות (22).

אנשים המאופיינים בסגןון התקשות הנמנע — מבטל חזן ההורם קרה ולא זינה אשר דיכאה ביטוי גלי של רגשות שליליים. כילדים, אימצו כהגנה שלילה ובדידות של רגשות שמאימים על תפיסתם העצמית, והתקה (displacement) של תיסכום כמיהתם לקרבה, להישגיות ולהפקוד אוטומטי, אשר חזקו על-ידי ההורם, אשר גם חייקו את ההתרחקות מקשרים חברתיים, ואת איחתולות الآחרים (11). בברחותם, בכדי לשמר את המודלים החשובים של עצם, פרטיטים אלה יתרחקו וגישה מה الآחרים. במהלך הזמן הם תופסים עצם באוטונומיים ומחושנים נגד אידועים שליליים להפעיל את מערכת ההתקשות (12). ברטולומיואו (12) הצעה כי פרטיטים אלה משיגים את תחושת האוטונומיה

מסוגלים לשתף פעולה בהורות, מוביל שהקונפליקטים האישיים שלהם היו מכשול. הם מבינים את הצורך של הילדים בשני הורים, מטפחים את הקשר עם ומנעים מעירוב הילדים בוכוחות ביניהם.

רפוס גירושין כזה מאפיין בניין שניהם בעלי סגנון התקשרות בטוח. מחקרים אמפיריים מראים שישעור הגירושין בקרב זוגות כאלה נמוך בהשוויה לזה של בעלי דפוס התקשרות לא בטוחים (21). יחד עם זאת, תיאורים קליניים (12) ואמפיריים (4) מראים שפרטים המאפיינים בסגנון זה אינם עבילים' מפרק קשייניים בלחמי מספקים. את תחילה הגירושין המאוזן ניתן להסביר באוטונומיה אימיתת שהיא תוצר של הבסיס הבטוח' של כל אחד מבני הזוג. מחקרים אמפיריים (4, 12) ודיווחים קליניים (18) אודות זוגיות של בעלי סגנונות התקשרות שונים עליה שפרידה אינה מיימת על עצם הווייתם של פרטים המאפיינים בסגנון בטוח. המבוקה הרגשית כתוצאה מהਆים והצורך לנתק במנגוני הגנה המסתלים מkonflikte' ומעותים תקשורת נחסכים מהם. בהיותם בטוחים באוטונומיה של עצם ובקבלת זו של בני-זוגם, הם יכולים לחזות ולהתacen תיים נפרדים מבני-זוגם. נמצא כי האוטונומיה המאפיינית את בעלי הסגנון הבטוח מקלה גם על הורות משותפת, לטובות ורווחת הילדים, בכך שהוא מאפשרת ראייה כוללת של הרצים הדיפרנציאליים של כל אחד מהילדים וכן, במידת האפשר, של המבוגרים (39).

צבעון הרגשות המתון בסוג כזה של פרידה, כמו גם ההסתכלות המעשית על העתיד המדריכה את התנהלות בני הזוג, נובעת מיכולתם של אנשים 'בטוחים' לחלק רגשות חיוביים ושליליים, לוסת וגבשות שליליים ולתכליל תוכנות חיובית ושלילית אצל אחרים (10). יתרה מכך, מיוםנות התקשרות (23, 25) והיכולת לעבד אינפורמציה בצורה מדויקת (40) (המדווחות במחקרים אמפיריים אודות פרטים בעלי סגנון בטוח), מסייעות להם לדון בהיבטים מעשיים של הפרידה ולתפס את המסתים של בני-זוג מבליל לסלפם.

למרות שאנשים 'בטוחים' נוטים לפנות לטיפול בזמן מצוקה ונשקרים מטיפול (41, 42), הם מסוגלים לנחל את משבר הגירושין גם ללא טיפול המכון לאינטראופטקה. לעיתים, יפנו לעזרה מkeitוות כדי לקבל מידע וייעוץ על מזער הנזק לילדים, או לגישור לצורך הסדרים כספים והוריים הוגנים לאחר הגירושין. התערבות מkeitוות תתמוך בהכנה תומכת להסתגלות נורמטיבית (42).

לבני-זוג 'בטוחים' סיכוי גבוה להצלחה בהורות משותפת.

2. נתק פיסי ורגשי – בני-זוג המאפיינים בסגנון התקשרות בטוח ובלתי/נענו

בני-זוג כאלה מתאפיינים בדרך כלל בהסכמה עקרונית לגירושין, אולם, הם נבדלים אחד מהשני במידה שלמה

динמיקה הגירושין מהפרנספקטיב של תיאורית ההתקשרות

פרק זה מנסה להסביר את האופן בו הדינמיקה שנוצרת מתחששות והchanוגיות שהן תוצר האינטראקציה בין סגנונות התקשרות של בני הזוג, ממנה את תחילה הגירושין. פרדיגמת סגנון ההתקשרות, שבה אנו משתמשים, היא מודל ארבעת הסגנונות של ברטולומיו (11, 12), המבחן בין שני סגנונות הנמנעים – מבטל ומפוחד.

מאפייני דינמיקת הגירושין יתוארו לפי הטיפולוגיה של כהן וח'ב (35), המשרטת שבעה א-טיפוסים של זוגות בתחילה הגירושין, בשילוב עם הטיפולוגיות של פרקיןסון (36) ורויינגרטן וליאה (37). בתחילת נאפיין את יחס הזוג, לפיקעה מידים: היוזמה לגירושין, נחישות ההחלטה, יחסים ותקשורות בין בני הזוג והמחובות לילדים. מידים אלה נבחרו בהתאם לראיתה של מילנה (38), המשרטת את תחומי הקונפליקט בתחילה הגירושין. בהמשך נסביר את הדינמיקה הייחודית של כל א-טיפוס לאור תיאורית ההתקשרות ונחתום בכיווני התערבות. להלן שבעת א-טיפוסים שנציג:

סוגנונות התקשרות של בני-זוג והמאפיין את תחילה הגירושין שלהם

בטווח	мотרד (חרדי-אמביוואלנטי)	ນມງען/םבטל	ນມງען/םבטל
בטווח החברים (1)	החוורם (חוורם)		
מווטר (חוור-אמביוואלנטי)	האחד דוחף החוורה והשני נתלה (3)	מתגרשים ברוניים (5)	
נענו/םבטל	נתק פיסי (4)	מאבק כוח	ורגשי (2)
נענו/םבטל	זוגות אלימים על כוח (7)	הקרב על כוח (6)	

1. 'החברים הטוביים' – שני בני-זוג מאופיינים בסגנון התקשרות בטוח

המאפיין המרכזי של זוגות אלה הוא השלמה של בני הזוג עם החלטה הגירושין. בני-זוג מתחלים 'לפרום' את קשרי ההתקשרות שלהם ולהתייחס אל עצם ועל בני-זוגם בנפרד, בתחילה בניה מחדש של חייהם. הקשר הרגשי ביניהם הולך ומתמעט ועל-פי רוב הם נפרדים תוך מיעוט בינו לבין גלויים (36). קיימת יכולת הדיבורות המנווצת לקשרות קונקרטית בלתי מסולפת, תוך ציפייה להגיע לפתרון בעיות (37). שני בני-זוג מבינים את הצורך בתארגנות מחדש, בעיקר בכל הנוגע לטיפול ילדים. הם

התרבותות מקצועית תתקיים בגין הסכמיים כספיים והוריים ברורים ומוגדרים היטב (35). מומלץ לעגן כל הסכמה בתוקף משפטית במהירות האפשרית, לפני שהמבחן/نمגע מאבד את סבלנותו, מתנקז ועווב (28). מומלץ כי המטפל בנושא משמרות וסדרי ראייה של הילדים ישיע להורה ה' לבטל/نمגע' להיות מודע לחשיבות המשך הקשר של הילדים עם שני ההורים, ולקייםعروצ'י תקשורת פתוחים ככל האפשר עם בן-ה הזוג לשעבר, בכל מה שנוגע לעניין הילדים.

3. האחד "דוחף החוצה" בעור שהשני נתלה עליו – בני הזוג המאופיינים בסוגנות התקשרות בטוח וモטרד

זוגיות זו מתאפיינת בנטילת אחד מבני הזוג לדוחוף את השני החוצה, ואילו השני נתלה בקשר. "דוחף" רוצח בסיסו היחסים; הנטלה נאבק על שימור הנישואין בדרכים שונות: מגלה נכונות לפרשנות שלחן התנגד בעבר, מפעיל טחנות רגשית (36), יוצא לאבוק משפטיא או מעמיד-פנוי שמסכים לגירושין בו-זמנן שמונע אותו באמצעות תביעות בלתי-אפשריות. בן-ה הזוג הנטלה יוזם שיחות בכל עניין ובכל דרך ואילו הדוחף ה'ודף' מנסה להימנע מכל מגע שעלו להתרשם מהתלבות או שינוי עמדתו. עלולות לפרוץ מריבות בכל הנוגע בתלות מול עצמות בני הזוג או לפעולות משותפת מול נפרדת כמו, למשל, יציאה עברב של בן-ה הזוג הדוחף, קבלת החלטות מצדיו או סיורבו לדרישות למידע מצד בן-ה الزوج הנטלה. הילדים, קרוב לוודאי, יילכו בתחום תנועת הרדייפה-ההיתלות הזה. בשעה שבן-ה الزوج שמעוניין בגירושין כבר ניתק את ההורות מהתקיד הזוגי והחל להתיחס לילדיו בהורה נפרד, הנטלה' עלול לנסות להשתמש בילדים כדי להיצמד לישואין. הוא או היא עלולים להתנגד לגירושין בטענה של הפגיעה הצפואה בילדים, לפעול לדחיתת הגירושין עד שהילדים יגדלו או, אם תרומות אלה כושלים, לנסת להחזיר את בן-ה الزوج העוזב באמצעותה שהילדים זוקים לו (35).

נתן להסביר דפוס גירושין זה כתהילך בין בני-זוג שהאחד הוא בעל דפוס התקשרות בטוח והשני, מוטרד. הזוגיות מתאפיינת בחוסר סימטריה; בן-ה الزوج ה'בטוח' מספק תמכה ואכפתות והשני נשען עליו. בטופו של דבר, חוסר ההדריות הכרונית ביחסים היא היוצרת את הבסיס לפירידה (45). לפי מחקרים אמפיריים אודות זוגיות של בעלי-סוגנות התקשרות שונים נראה שהיזומה לגירושין הייתה דווקא של בן-ה الزوج ה'בטוח', הנשחק מתחפido בזוגיות (20). המאפיין את תהיליך הגירושין הוא העימות בין משלוחו של בן-ה الزوج ה'בטוח' להשתחרר מהתלות של ה'מוטרד' בו (20, 18) ותחושים הנטייה, חוסר-הביטחון והפחד מההתמודדות עצמאית של ה'מוטרד' (4), שגורמים לו להיצמד לקשר. במצב זה, בן-ה الزوج ה'בטוח' נדחף לחוש ולנהוג כ'نمגע' (20).

עם ההחלה. לרוב, הגירושין הם ביוזמת אחד הצדדים כשהאחר מקבל אותה ללא עורין. בדומה לחברים הטוביים, גם זוגות אלה נמנעים מكونפליקט גלי, אך מתאפיינים בكونפליקטים סטויים וכעס כבוש. בני-זוג אלה נסוגים מבחינה רגשית ולעתים גם פיסית כשהם מלקטים מחדש את שברי חיהם (36). אחד מבני- הזוג עשוי לעמוד את הבית או את חדרו-השינה או להתחילה בהליכי גירושין ללא זהותה מוקדמת. התקשרות ביניהם נוטה להיות מעורפלת והגנתית והם ממעטים בדרכיהם על מניעי הפרידה או התהוושות הנלוות להם (37). הורות משותפת תהיה קשה יותר וייתכנו קונגפליקטים בין בני-זוג שאינם מסובלים לפועל בשושנות דוגמת תכנון מסיבת יום-הולדת עboro' יליהם בהשתתפות שניהם.

דפוס גירושין זה עשוי לאפיין בני-זוג, שאחד מהם מאופיין בסגנון התקשרות בטוח והآخر בסגנון המבטל/מנגע. סביר לבגיה שהיזומה לגירושין היא מצד ה'בטול'/מנגע. מחקרים אמפיריים אודות זוגיות של בעלי-סוגנות התקשרות שונות מצביים כי ה'בטלים/نمגע' ימנעו מהשकעת מאמץ בפתרון בעיתם בניישואין (21, 28), בשל חוסר-אמון באחרים, פסימיות לגבי יחסם, הערכה- עצמית מופרשת והמעטה בערך הנזקוקה לאחרים לרוחחה אישית. לעומת זאת, בן-ה الزوج ה'בטוח', המאפיין בהשכפה חיובית ואינטגרטיבית על אחרים, אופטימיות לגבי יחסם יכולת להכיר בנזקתו לאחרים (18), ישאף לשיקום הקשר (21, 28), אולם יסכים לגירושין כשיבין שה'בטול/نمגע' כבר ניתק עצמו ולא עמד להציגו למאמץ זה (12).

הנסיגת הפיסית והרגשית המאפיינת פרידה כזו, ראשיתה בהגנות האופייניות של האישיות ה'בטול/نمגע': התקשחות קשי הפרידה, פניה לדרך עצמאית ורצון לסיס את התהיליך במהיירות כדי לכונן מחדש פניימי (21, 22, 28). בן-ה الزوج ה'בטוח', המעריך את המצב בצורה ריאלית-סטטית, מגן על עצמו דרך נסיגת, התרחקות והגבלה התקשרות למתחייב מתפקיד יומיומי ועריכת הסדרי הגירושין. היעדר תקשורת כלשהי, מלבד בעניינים המעשיים ביחסו, מקורה בהתוכנות פנימה של בן-ה الزوج ה'בטול', פחדיו מחשיפה-עצמית וחוסר העניין שלו במשוב. באופן דומה, יש לצפות לחוסר יציבות בהורות המשותפת, למרות מאמץ בן-ה الزوج ה'בטוח' לשמור אותה. בשיל נתית ה'בטול' להתרחק, חוסר נוכנותו לתאמ פעלויות ולהליך ביכולת האמטה שלו (16, 44), אשר אוטטם אותו לצרכים הרוגניים של הילדים.

זוגות מסווג זה אינם נתונים לפנות לטיפול זוגי. טיפול, ניתן לצפות כי ה'בטול' ידחה כל הצעה של ה'בטוח'. בעלי-סוגנות התקשרות נמנע נתונים להסתגר בתחום עצמו, להכחיש מצוקה ולעתים רוחקות פונים לטיפול (41). בן-ה الزوج ה'בטוח' עשו, מצד, לפנות לטיפול פרטני לעיבוד רגשות הכאב הכרוכים בפרידה (21).

מאבק הכוח בא ידי ביטוי בכל רמה. הם נאבקים על תנאי הגירושין, אך מוחלים בתקלין כאשר אינם מופיעים לדיוונים משפטיים, מתחשים להסכמות שהושגו ומשנים את תביעותיהם באמצעות התהילך. הם מצהירים, אולם, כי מעוניינים בהידרכות, אך הושם שבנ'-הזוג פרש זאת כאות של חולשה. מצב רגשי זה של בני-הזוג פוגם ביכולתם לתקשר ביניהם אפילו ברמה בסיסית. התקשרות בין התקביעה מופינה בחוסר ישירות, מניפולציות ועוניות סמייה או גלויה. הם ממשיכים וזה באווני הילדים ומתחדרים על נאמנותם (35).

דפוס זה עשוי להתרכש כဆחד מבני-הזוג 'מוטרד' והשני 'مبטל/נוןע'. מה שחייב בני-זוג אלה, הוא שיבוביל לסתוקים בקשר. 'מוטרד' נמשך למי שיזקק את דימויו העצמי שלילי וימשך את חרdotות הגנטישה שלו (18). בני-הזוג 'המבטל/נוןע' נמשך למי שמחזק את תפיסתו העצמית החביבית, תחשות העליונות שלו וחוסר הערך של אחרים (11).

ניתן להסביר לפי מחקרים אמפיריים אודות זוגיות של בעלי סגנונות התקשרות שונים כי בבסיס מאבק-הכוח, המוסווה בהידרכות ובמאבק על תוכת הילדים, עומדת חשדנות הדדית. זו עשויה להיות תוצר של תחרותיות, צורך בשליטה והערכתה שלילית מתמדת של אחרים מצד בני-הזוג 'המבטל' ושל האכזבה הבלתי-נוןע של בני-הזוג 'מוטרד', החדר מהריהוק של 'המבטל' ומהקווי לקיים עמו יהסים קרובים (24). מאבק הכוח עשוי להסלים. 'המבטל' נוטה להתנהגות אידישה וקשוחה עם הידרכות הנישואין. התנהגות זו נחוות על-ידי 'מוטרד' כמשפילה ומעוררת חרדה. בתגובה הגנטית, הוא נתלה בקשר, ועלול אף לאיים באובדן. תמרונים כאלה, מצד, עשויים לדחוק את 'המבטל' להגברת את דחיתתו את 'מוטרד' ובויזמנית להגברת את מאמץו לשלוות במצב.

זוגות אלה עשויים להגיע לטיפול זוגי ביוזמת בני-הזוג 'מוטרד'. בני-הזוג 'המבטל/נוןע', שבאופן כללי הוא חסר-תובנות וחושש מהן (42), משתק פעולה רק על-פני השטח ולאחר מכן נמלט (41). מטרת היועץ לסייע לבני-הזוג להשיג הסכמים קונקרטיים ברורים וחד-משמעותיים, תוך התייחסות מיוחדת לצורכי הילדים. תמיכת בצורכי השיליטה של 'המבטל/נוןע' בעניינים הפרוצדורליים (שאינם מופיעים על ההסדר עצמו או פוגעים בזכויות בני-הזוג) בך בך עם מתן תמיכה רגשית ואמפתיה לבני-הזוג 'מוטרד', עשויים להועיל (46).

אותם קווים טיפוליים מנהים, שתוארו לעיל לגבי טיפול פרטני לבני-הזוג 'מוטרד', מתאים גם פה.

5. מתגרשים כرونיים – בני-זוג המאופינים שניהם בסגנון ההתקשרות המוטרד

זיגוג כזה יכול להיווצר מתוך צורכי קירבה מוגומים של בני-הזוג 'מוטרדים'. אלה הזוגות הסובבים (enmeshed)

כל אחד מבני-הזוג חש מתחסל על שניסיונותו החזרים ונשנים להבהיר עמדותיו נחקלים באטיות. תיסכום הדרי זה עשוי להוביל את אחד מבני-הזוג או את שנייהם לחוש צורך בהתרבות גורם שלישי, שישיע בהברחת עמדותיהם. אולם, הנהעה שלהם לפניה, שונה: 'המוטרד' שואף לכך שהחערבות תשיב את בני-הזוג לחיקו (4), בעוד שה'בטווח' מצפה מיישם המקצוע לסייע לו בסיום ההליך ועשוי להיפש סיע משפט. תפקיד היועץ הוא לסייע למוטרד' לקבל את הגירושין, תוך גילוי הבנה למצבו והפנייתו לטיפול פרטני שישיע לו להתמודד עם תחשות הריקנות, חוסר-האונים והחרדה.

בטיפול פרטני, יש לעודד את המוטרים למצוות עוגנים לתחשות יכולת וערך בתוך עצם (כגון כשרון מסוימים, חמונה, חום עניין או הצלחה). לאחר שהם מבינים שהגירושין בלתי-נוןע, הם זוקקים לעזרת המטפל לארגן את חיים העתידיים: למשל, לא להיחפו לתוך מערכת יחסים לא מתאימה רק כדי למלא את החלל שנוצר (18), לצמצם את המחשבות הטורדיות על עצם, להכיר במצוות הילדים ולהפריד אותה מזו שלהם. פונים כאלה, הנתונים בתחום 'יסורי פרידה', עשויים לננות ולהיתלות במטפל (46). לפיק, על המטפלים, בצד היוצרים נגישים ותומכים, להציג גבולות ברורים.

פרטים 'בתוכים' עשויים לפנות לטיפול במצב כזה כדי להתמודד עם רגשות אשמה על סבלם של הילדים ו/או של בני-הזוג הנacho בקשר וכן בכדי לפתח הבנה לאירועים שהביאו להחלטה להיפרד. המטפל יכול לסייע ל'בתוכה' להפריד בין הסבל לו הוא אחראי לבין הסכנותות הרגשות של בני-הזוג ולעוזר לילדים להתמודד עם מצוקתם.

בארכעת טיפול הזוגות הבאים, הגירושין מתאפיינים בكونפליקטים גלויים יותר ועירוב הילדים במאבק, בהיעדר בני-זוג 'בתוכה' שימנתן את קשיי הפרידה. במערכות יחסים המתוירות עד כה, בני-הזוג 'הbtcוח' בלם ומיתן ביטויים התנהגוים של 'המבטל/נוןע' וה'מוטרד'; יכולתו לפתרון בעיות השלימה את החסר בשני סוגיה ההתקשרות האחרים (22), והוא היה قادر לצורכיים הרגשיים של הילדים. בארכעת הטיפוסים המתוארים להלן, בני-זוג 'המוטרדים' וה'נוןעים' ('המבטל' וה'מופחד') מונעים אך ורק על-ידי צורכיים, קשה להם ואין ביכולתם לראות את צורכי בני-זוג או ילדיהם.

4. מאבק כוח – בני-זוג המאופינים בסגנון ההתקשרות מווטרד ומובלט/נוןע

זוגות הלכודים במאבק-כוח מצהירים על רצונם להתרגש, אולם מתקשים מאוד למש זהה בפועל. הם מגלים חשדנות, אי-אמון אחד במניעי השני וחוושים כי הפגנת חולשה מצד תנוצץ על-ידי בני-הזוג, לרעתם. למרות שבדרך כלל הם אינם מעוניינים במלחמה חזיתית גלויה,

שתוארו לגביו טיפול בזוגות מסווג 'זוחף-נתקלה'. גם כאן, נתית ה'מוטרידים' לטשטוש גבולות ביןם לבין אחרים מהייבת הצבת גבולות ברורים בכך נגשנות ותמייה מצד המטפל (47).

6. 'הקרוב על הכה' – **בניז'זון הדרכות**
התקשורת מבטל/נמנע ומפוזר/נפוץ

זוגות אלה מכירים בכורה להתרשם, אליהם מושכים בזה לכל אורך הדרכן. הם מתאפיינים בנסיבות מסוימות, שפכו ליחסים יתירתיים. הם מושכים גם בנושאים הפוטטיים ביותר, נאבקים לשליטה ביחסים אלו. הם מושכים גם בנסיבות חברתיות יתירתיות, מושכים לחשיפה מוגבלת ומלבללת. שניים מדברים מובילו להתייחס אחד לבני הזוג אינו מודע לשינוי האישים, משליך ומאמשים את הצד השני בנסיבות נקלעו ומסרב לחתת אחריות אישית. שני בני הזוג משתמשים בילדים כשליחים, כמחותכים וכמרגלים. הם מתחררים על אהבתם ונאמנותם הבלתי-דעת של הילדים ואינם מסתסמים להשתמש בסחיטה רגשית או לדוש השוכחות מהילדים כי מצדדים בהם (35).

לאור תיאורים קליניים ומחקרים אמפיריים אודות דפוסי היחסים הבין-אישיים וזוגיותם של פרטיהם בעלי סגנון התקשורת שונים ניתן להסיק כי דפוסים ייחודיים זה מתרחש כשהשני בני הזוג סגנון התקשורת מוטרד. קרוב לוודאי שהם בחרו זה בזו בחיפוש אחר בני-זוג שיספק את מאוייהם להתחזות. אך, כשהם מגלים במהלך הקשר, שלאחר צורכי תלות מוגזמים כמו שליהם, והוא אין מוגבל לתת מענה טוטאלי ובבלתי מוגבל לצורכי אלה שליהם, האכזבה היא בלתי-נמנעת. חוסר יכולתם של בני הזוג להיפרד, אומללים בכל شيء, נובע מחרדות נטישה מוקדמתה שפרידה מעוררת בהם. הפרידה נחוות כאיום על תחושת העצמי הלא שלמה שלהם, בהיעדר 'בסיס בטוח' וחומר יכולה לראותו לאחר ישות נפרדת (4, 18). פרידה מהיה חדש חרdot ואשנוות מעבר ליכולת ההכללה שלהם: חרdot אלו מעורערות את יכולתם לשיפוט לוגי במרקם רבים, ועשויות להוביל להיפוך תפקדים עם ילדיהם. אלה הופכים ל'ילדים הורים', תומכים בהורם, מנוחים אותם להימנע מאנטימיות וקירה (24). פירוק הנישואין יכול להיות תוצאה של אי-אנמונות או פגיעה אחרת בכבודם שעוררה את חרודותיהם מדחיה.

ניתן לראות דפוס זה כהעצמת מאבק הכוח בין המטפל 'ל'מוטרד' שנידון לעיל. מתוון תיאורים קליניים (12) ומחקרים אמפיריים (16, 22, 27) ניתן להסיק כי שני בני הזוג הם בעלי סגנון התקשורת נמנע: האחד מבטל/נמנע והשני מפוזר/נפוץ. כל אחד מהם בחר את בני-זוגו כדי להימנע מאנטימיות וקירה (24). פירוק הנישואין יכול להיות תוצאה של אי-אנמונות או פגיעה אחרת בכבודם בוגר בוגר לבני- הזוג 'מוטרידים', אצלם הקונפליקטים נובעים מהרدة נטישה ומונעים מרצוין לקשר בעל אופי סימביוטי (12, 18), קונפליקטים בין 'נעימים' והאופי הלוחמני של הגירושין שלהם נובעים מcząר בשימור המרחק ומונעים מזעם ונקנות בכדי להתמודד עם איום הדחיה (12). לשניהם תפיסה שלילית של אחרים וליקוי ביכולת האפתחה. סביר שה'מטפל' ינגן באכזריות כלפי המפוזר' באופן שיפגע עוד יותר בדמיונו העצמי, הנזוק מילא. המפוזר' במצוותו יתקשה לחפש עוזה ותמייה. חוסר האונים והבלבול הקשה שחש בשל המימוש של פונטיות הדחיה שלו עלולים לדוחוף אותו לתגובהות תוקפניות עם התפרקות הנישואים (12).

שלא יכולים להיות עם בני-זוג ולא יכולים בלבדו. אולם הפרידה מעורר חרדה קשה. כל אחד מהם ינקוט בכל הדרכים המשפטיות האפשריות על מנת לטרפם את מהלכי השני. אם ביטטו של דבר הם מתגרשים, הקשר ביניהם נשמר דרך תביעות הדדיות בלתי פוסקות: 'שירות', הם משפטיות ובכמצעות הילדים. במקרים מסוימים, הםחוורים ממשותיים מעת לעת. התקשורות ביניהם, גם בעניינים' מעשיים, מובלבלות ומלבללת. שניים מטוגלים לבטא בזורה ברורה את רצוניהם. כל אחד מבני הזוג אינו מודע לקשייו האישים, משליך ומאמשים את הצד השני בנסיבות נקלעו ומסרב לחתת אחריות אישית. שני בני הזוג משתמשים בילדים כשליחים, כמחותכים וכמרגלים. הם מתחררים על אהבתם ונאמנותם הבלתי-דעת של הילדים ואינם מסתסמים להשתמש בסחיטה רגשית או לדוש השוכחות מהילדים כי מצדדים בהם (35).

לאור תיאורים קליניים ומחקרים אמפיריים אודות דפוסי היחסים הבין-אישיים וזוגיותם של פרטיהם בעלי סגנון התקשורת שונים ניתן להסיק כי דפוסים ייחודיים זה מתרחש כשהשני בני הזוג סגנון התקשורת מוטרד. קרוב לוודאי שהם בחרו זה בזו בחיפוש אחר בני-זוג שיספק את מאוייהם להתחזות. אך, כשהם מגלים במהלך הקשר, שלאחר צורכי תלות מוגזמים כמו שליהם, והוא אין מוגבל לתת מענה טוטאלי ובבלתי מוגבל לצורכי אלה שליהם, האכזבה היא בלתי-נמנעת. חוסר יכולתם של בני הזוג להיפרד, אומללים בכל شيء, נובע מחרדות נטישה מוקדמתה שפרידה מעוררת בהם. הפרידה נחוות כאיום על תחושת העצמי הלא שלמה שלהם, בהיעדר 'בסיס בטוח' וחומר יכולות לראותו לאחר ישות נפרדת (4, 18). פרידה מהיה חדש חרdot ואשנוות מעבר ליכולת ההכללה שלהם: חרdot אלו מעורערות את יכולתם לשיפוט לוגי במרקם רבים, ועשויות להוביל להיפוך תפקדים עם ילדיהם. אלה הופכים ל'ילדים הורים', תומכים בהורם, מנוחים אותם להבטחת טובות הילדים, לאחר אלה שליהם.

מבין טיפוסי ההתקשות השונים, ה'מוטרידים' הם הנוטים ביותר לפנו לטיפול במצבם קושי. בהתרבות זוגית, כל אחד מבני הזוג מונע מהצורך למצוא בקבירית בקונפליקט ויתבע נאמנותם בילדיהם מהמטפל (41), בדומה לו שהוא טובע מילדיו. לפיכך, לא מומלץ על טיפול זוגי במרקם אלא. יתרה מכך, שניים ש��ועים בהמשך המאבק (35). מחלוקת שנואות פתרונות, נוטות לצוץ מחדש. עם זאת, רצוי לערכ גורמים טיפוליים הולמים בהליך המשפטי להבטחת טובות הילדים, לאחר שהוריהם אינם מטוגלים להפריד את צורכיהם האישיים מלאה שלהם.

בטיפול פרטני, סביר שיחילפו מטפלים רבים בחיפוש אחר הייעוץ האידייאלי, שmbין אותם ומצדד בהם. טיפול בבני-זוג כלה צריך להתנהל על-פי אותם קווים מוחים

האונים שלהם בהחצנתו בדרך תוקפנית. אצל בן-הזוג המוטרד, תחושת חוסר האונים נובעת מהאIOS על העצמי, הטבוע בפרידה; אצל המפוחד, המקור הוא הפעלה חדשה שלחוויות דחיה מוקדמות הנגרמת בגיןוין. בוגנוד לגירושין מבן-זוג 'مبטל', אשר יתקע עצמו במהלך מהקשר (כדפוס ההגנתי המאפיין אותו), שני בני-הזוג מהטיפוס הנוכחי חשים חרדה עזה ומציפה בשל החיהה של החדרות הראשוניות והעומקו שלם עקב ה'קריעת' מהקשר (12).

הן המוטרד והן המפוחד נוטים ל-*acting* של הזעם ולהרס מוחלט של הבית ובכלל שייפגע גם השני. כך, גם הילדים שהופכים לכלי-שרות בידי הורים במאבק זה של 'הכל או לא כלום', עלולים להיות בסיכון הגבורה ביותר לפגיעה מכל טיפוסי דפוסי הגירושין שתוארו עד כה.

בשל הסתייגות בן-הזוג המפוחד/נמנע, פניה לטיפול במוגרת זוגית כמעט שאליה מציאותית. כשו מתרחשת, כל אחד מבני-הזוג מנסה את המתפל לבנ-ברית לקידום עניינו. בטיפול פרטני, המפוחד/נמנע יתנסה לעליו לתמיינה בתמteil, ואילו המוטרד ייטה להישען עליו לתמיינה בתמteil, ומעוורי הדחק (47, 41). בכך שההתרבות תועליל, בגירושין מן מודחיה — תהליכי שעשויים להימשך זמן רב מכדי שהילדים, המוצאים בסיכון בדינמיקת גירושין אלימה זו, יתרemo מהם.

בדפוס יחס גירושין אלה, כפי שתואר, הילדים בסיכון לפגיעות קשות ומהתשכחות (הזנחה, האשומות בהתעללות, חטיפה וכד'). התעבותות מיידית נדרשת מבתי-המשפט ורשות הרוחה להגן על הילדים במרקם של גירושין אלימים ולסייע להם להתמודד עם טראומת גירושי הורים.

מקנות

במאמר מסכם ארוך לפיתוחים של תיאורית ההתקשרות והקשרה לבגורות קובעים חזון ושיביר (3) שפיתוח תיאורטי כזה אמור להתייחס לא רק להיווצרות, התפתחות, הימשכות וסיפוק מיחסים, אלא גם לסתום מערכות יחסים. דהיינו, מדובר וכיוצא מערכות יחסים מסתימות וכן התగבותות להתפרקות היחסים. בישום תיאורית ההתקשרות ליחסים בין-אישיים בברורות, מאמր זה מוסיף לידי התיאורטי הדן בפרק היחסים והשלכותיהם על דפוסי ההתמודדות של קומבינציות זוגיות של סגנונות התקשרות. בנוספ', מאמרנו מישם את תיאורית ההתקשרות בהתייחס להורות של בגין-זוג המתגזרים. ההורות המשותפת לאחר הגירושין היא אחת מאבני הבוחן ליכולת להיפרד, כאשר קיימת סכנה שהילדים יהפכו לזרה העיקרית להמשך ההתקשרות ולהחיהית או שימור הקונפליקט הזוגי. התובנות שמציעה לנו תיאורית ההתקשרות עשויה לסייע בניבוי יכולת הורים להפריד את ההורות מהזוגיות לאחר התఈשות הגירושין.

תגובהות אלו עלולות להוציא מהכוון לפעול את התקפות העצורה של 'המובלט', עמה הוא מתמודד עליידי התרחקות ובידוד (12). כתוצאה לכך, יש לצפות שנינוקט באמצעות הרסנים ואלים בניהול הקונפליקט (22).

מהסיבות שכבר ציינו, לא סביר שזוגות כאלה יפיקו תועלת מהתרבות טיפולית, זוגית או פרטנית, גם כאשר זו מומלצת במפורש עליידי בית-המשפט. איש מבני-הזוג אינו צפוי להיות חשוב לצורכי ילדו. ההוראה 'המובלט' יהיה עטוק בBootApplication חיים חדשים; ה'מפוחד' עשוי לנסות להשתמש בילדים לשיקום דמיו העצמי הפגוע. לעומת זאת מתחייבת התרבות סמכותית מצד רשות השיפוט והרוחה לצורך קביעת הסדרים מתאימים לטיפול בילדים ולהגנתם במצבם סיכון להזנחה פיסית, רגשית ואף הتخلלות. יש מקום לשקלול הבהיר האחריות כלפי הילדים לשני בני-הזוג הנמנעים, במיוחד בכל הנוגע להמשכיות הקשר עם ההוראה שאינו משומרן לילדיו.

7. זוגות אלימים — בגייזוג המאופינים בסוגנות התקשרות מוטרד ומפוחד/נמנע

אליה הם זוגות 'במלחמה' (37), כאשר האליםות בתוך המשפחה החלה עוד קודם לגירושין. התקשרות בין בני הזוג, אם קיימת, היאentraniת ומאשימה. לאורך כל העימות בני-הזוג מוצאים עצם במעגל בלתי פסק של אלימים פיסית מתגרה, הנזונה שאיפת נקם ומונצת מחוסר יכולתם לשחרר את בן-/בת-הזוג מהניסיונו.

המאבק מ כולל על הילדים, כשהכל אחד מההורים מנסה לשלול את הפונקציות ההוריות של الآخر. מkeit' ההתנגדויות המאפיינות זוגות אלה, כגון ביקורת בלתי פסקת כלפי ההוראה השני, מניעת קשר עם ההוראה שאינו משומרן ואי החזרת הילדים בזמן, מאפיינות גם זוגות אחרים. אולם, כאן נספות לרפרטואר האשומות על התעללות ההוראה الآخر בילדים או הזנחה, כמו-גם חטיפת הילדים או תביעת חזקה ומשוררת מצד מי שאינו באמת מעוניין בה, מתוך מטרה לנגן ולפגוע בבן-הזוג (35).

בשל האופי האלים של גירושין, נראה שמדובר בזוג שבו האחד הוא בעל דפוס התקשרות מוטרד והאחר — מפוחד/נמנע. מימצאי מחקרים אמפיריים על מאיפוי התקמודותם של בעלי הסוגנות השונות עם קונפליקט זוגי מצביעים על נטייה של בני-זוג שני טיפוסים אלה להגביל באלים והתעללות האחד בשני נוכח איום על הנישואין (49, 48).

מזהר וניאורים קליניים (11, 12) ומחקרים אמפיריים (16, 48, 49), ניתן להטיק כי האליםות המאפיינת את הגירושין, כמו את מכלול היחסים ביניהם, מעוגנת בזיהוג בין שני אנשים בעלי הערכה עצמית ומוכחה, עם מגנונים דלים להתמודדות עם החרדה ממימוש הנטזיות המאיימות על שלמות העצמי שלהם; וכך שניהם מתמודדים עם חוסר

- coping and mental health? *J. of Social and Personal Relationships*, 14: 643-654, 1997.
5. Bowlby J., *Attachment and loss: Loss, sadness and depression*. London, Hogarth Press, 1980.
 6. Bowlby J., Developmental psychiatry comes to age. *Am. J. of Psychiatry*, 145: 110, 1988.
 7. Ainsworth M.S.D., Blehar M.C., Waters E. et al., Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Hillsdale, NJ, Erlbaum, 1978.
 8. Main M., Metacognitive knowledge, metacognitive monitoring, and singular vs. multiple models of attachment. In: C.M. Parkes, J. Stevenson-Hinde, P. Marris (Eds.), *Attachment across the life cycle*. pp 127-159. New York London, Routledge/Tavistock, 1991.
 9. Hazan C., Shaver P., Romantic love conceptualized as an attachment process. *J. of Personality and Social Psychology*, 52: 511524, 1987.
 10. מקולינס מ., סגןן היקשרות בכגרות ואסטרטגיות של ייסות רגשות – הנחות העבודה וסקירות מיצאים. *פסיכולוגיה*, 1998, 48-33.
 11. Bartholomew K., Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *J. of Social and Personal Relationships*, 7: 147-178, 1990.
 12. Bartholomew K., Adult attachment processes: Individual and couple perspectives. *Brit. J. of Med. Psychology*, 70: 249-263, 1997.
 13. Bartholomew K., Horowitz L.M., Attachment styles among young adults: A test of four-category model. *J. of Personality and Social Psychology*, 61: 226-244, 1991.
 14. George C., Kaplan N., Main M., Adult Attachment Interview. Unpublished manuscript. CL, Barkeley, Department of Psychology, 1985.
 15. Cozzarelli C., Sumer N., Major B., Mental models of attachment and coping with abortion. *J. of Personality and Social Psychology*, 74: 453-467, 1998.
 16. Diehl M., Elnick A.B., Bourbeau L.S. et al., Adult attachment styles: Their relations to family context and personality. *J. of Personality and Social Psychology*, 74: 1656-1669, 1998.
 17. Levy K.N., Blatt S.J., Shaver P.R., Attachment styles and parental representation. *J. of Personality and Social Psychology*, 74: 407-419, 1998.
 18. Belsky J., Cassidy J., Attachment and close relationships: An individual-difference perspective. *Psychological Inquiry*, 5:27-30, 1994.
 19. Collins N.L., Read S.J., Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *J. of Personality and Social Psychology*, 58:644-663, 1990.
 20. Feeney J.A., Attachment, caregiving and marital satisfaction. *Personal Relationships*, 3: 401-416, 1996.
 21. Simon E.P., Baxter L.A., Attachment style differences in relationship maintenance strategies. *Western J. of Communication*, 57: 416-430, 1993.
 22. Scharfe E., Bartholomew K., Accommodation and Attachment representations in young couples. *J. of Social and Personal Relationships*, 12: 389-401, 1995.

חשיבות לצין כי סגןן ההתקשרות הוא משתנה מכרייע, אך אינו הבלעדי בהיווצרות, ביסוס ופירוק היחסים הזוגיים. מחקר נוסף נדרש להעמקת הבנה על הקשרים הפנימיים בין מערכת ההתקשרות ומשתנים אישיים אחרים המעורבים בדףוטי מערכות יחסים זוגיים. בכך הכהרנו בכך שדףוטי ההתקשרות מהווים רכיב אחד מני רבים באישיות, המשפיע על ההתנהגות, נראה כי לתיאורית ההתקשרות תרומה ייחודית להבנת תגובת האדם לפירידה. נקודת מבט זו, שאנו מציעות, יכולה להווסף נוסף להבנת אנשי מקצוע בתחום בריאות הנפש את דינמיקת הגירושין ולבחירת סוג התחרבות המתאים במצב המזוקה הנובע מהגירושין אצל פונינים בעלי דפוסי התקשרות שונים. המאמר גם יכול לסייע לאנשי מקצוע המגישים חוות דעת מומחה לבתי-המשפטם בהמלצותיהם לעניין ממשוררת הילדים והסדרי ראייה.

המאמר מציג רק אבטיפוסים, אך יש להדגיש כי לא כל הזוגות המתארשים משבচים בצורה כה מדויקת, וקרוב לוודאי כי יהיו זוגות עם רכיבים שונים מכל דפוס התקשרות, ברמות משתנות ובעלויות נטויות מעורבות, לאורך זמן ובמערכות-יחסים שונים; כמו גם מורכבות הדובעה מהבדלים בין המינים (12).

מגבלה המאמר היא שבו מתווארות רק שבע מתוך עשר דינמיות זוגיות שונות הנגזרות מתיiorית ארבעת דפוסי ההתקשרות של ברטולומיואו. ואת, בשל החתמקדות במאמר בהסביר הטיפולוגיה של זוגות השרוויים במסבר הגירושין בעזרת תיאורית ההתקשרות ונגזרותיה. הדין שליל פ██ח על זוגות, שבהם אחד מבני-הזוג הוא 'בתו' והשני 'מפוחדר', כמו גם זוגות המורכבים משני בני-זוג 'מבלדים/מנעים' או שני בני-זוג 'מפוחדים/מנעים', וזאת גם מהסיבה שזוגים כאלה אינם נפוצים (12). יש מקום לפיתוח נוספת של יישום תיאורית ההתקשרות לגירושין בכיוון הנגיד: מדפסי התקשרות לדינמיקה גירושין.

אנו מסימונות את המאמר בהמלצה לחקירה אמפירית של מודל תיאורטי זה במהלך הגירושין ולאחריהם. על מחקר כזה להחמיר בהשפעת יכולתם של זוגות המשלבים דפוסי התקשרות שונים להיפרד מבחן רגשיות, על ההתנהגויותיהם השונות ובעיקר על ההורות לאחר הגירושין.

סודות:

1. Amato P.R., The consequences of divorce for adults and children. *J. of Marriage and the Family*, 62: 1269-1287, 2000.
2. Weiss R.S., The emotional impact of marital separation. *J. of Social Issues*, 32: 135-145, 1976.
3. Hazan C., Shaver P., Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5:1-22, 1994.
4. Birnbaum G.E., Orr I., Mikulincer M. et al., When marriage breaks up - does attachment styles contribute to